

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Telesnaka izdaja letno 60 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 20. junija 1944

Preis - Cena L 0'80

Posebno sodišče za črno-borzijske in navijalce cen

Službeni list je objavil naslednji razglas:

Da se zavaruje brezobzirno pobijanje črne borze, izdajem na osnovi pooblastila, podeljenega mi v členu 7. naredbe Vrhovnega komisarja z dne 19. oktobra 1943, naslednje izvršilne določbe:

Člen 1. — Črno-borzijske in navijalce cen sodi načeloma Posebno sodišče za javno varnost po predpisih, ki veljajo za to sodišče.

Člen 2. — Te izvršilne določbe stopijo v veljavo z dnem 1. junija 1944. Uporabiti se morejo tudi na kazenske primere, ki doslej še niso pravno močno razsojeni.

Trst dne 31. maja 1944.

Vodja pravosodnega oddelka Vrhovnega komisarja na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje«:

Dr. Paul Messiner s. r.

Poziv trgovcem

Trgovci in zadruga v Ljubljani so po navodilih posebne okrožnice pozvani, da do 10. julija t. l. predložijo »Prevodu« nov seznam odjemalcev racioniranih živil. Le oni potrošnik, ki bo najkasneje do 30. junija t. l. oddal pri svojem trgovcu glavo živilske nakaznice, družinske nakaznice in vseh drugih dodatkov in ki ga bo trgovec vpisal v seznam, bo redno oskrbovan z racioniranimi živi. Vsako naknadno vpisovanje bo odklonjeno.

Seznam odjemalcev, katerega bo trgovec predložil »Prevodu«, bo veljal kot stalni in bo vsako spremembo v njem vpisal le »Prevod«. Zato se mora vsak nov potrošnik zgledati pri »Prevodu«, Novi trg 4/II, soba 12, predno dviglo živila, da se pripiše k trgovcu, h kateremu bo želel. Prav tako je z dodatki ali katero koli drugo spremembo.

Trgovci in zadruga-razdeljevalci racioniranih živil v Ljubljani, se pozivajo, da gotovo do 24. junija prijavijo zalogo krušne, koruzne in ržene moke, ki bo predvidoma ostala koncem junija za prodajo v juliju t. l.

Trgovec, ki te prijave ne bo točno napravil in pravočasno oddal, ne bo dobil živil za julij.

Nedovoljeno pridobivanje delavcev

V prejšnji številki smo objavili opozorilo Pokrajinske zveze delodajalcev, da je nedopustno pridobivati si delavce od drugih podjetij s plačevanjem višjih mezd, kakor pa so določene v mezdnih sporazumih.

Dodatno k temu opozorilo še sporočamo, da je nemški svetovalec pri šefu pokrajinske uprave pozval Pokrajinsko zvezo delodajalcev, da nadzoruje mezde pri podjetjih in da od časa do časa pregleda mezdne ureditve. Vsak primer izigravanja veljavnih pogojev in mezdnih sporazumov se mora javiti nemškemu svetovalcu. Zveza industrije in obrtnikov poziva delodajalce, da ji sami javijo primere, ki bi bili po njih mnenju nasprotju z veljavnimi predpisi.

Odpreda blaga v železnih vagonih

Združenje industrije in obrtnikov je prejelo obvestilo, da je Ruk Stab, oddelek za prevoze in promet izdal odredbo, da mora odpošiljatelj, ki nalaga blago na

Premije in zamenjave na Jugovzhodu

Da se poveča oddaja kmetijskih pridelkov in s tem zboljša prehrana prebivalstva, se uvajajo v mnogih državah vedno bolj premije in zamenjave blaga. Tako tudi na Jugovzhodu in smo na to opozorili že v »Trgovskem listu« z 25. IV. Dodatno k temu članku naj navedemo danes nove podrobnosti, kakor jih posnemamo po »N. Wiener Tagblattu«.

Plačila v naravi so bila poleg mezdne plače v kmetijstvu v navadi v mnogih deželah že v mirnem času. V sedanjih časih, ko je izgubil denar mnogo na svoji vrednosti oz. ko se za denar ne more kupiti tega, kar bi človek želel, so postala plačila v naravi in zamenjave tem bolj običajne. Posebno pa so premije in zamenjave potrebne, kadar je treba dati kmetovalcu vzpodbudo, da poveča svojo proizvodnjo, da si more za izkupiček za oddane pridelke, nabaviti to, kar potrebuje.

Iz tega razloga je uvedla premijski sistem za oddajo kmetijskih pridelkov Slovaška. V splošnem pa se je zadovoljila z dovoljevanjem kmetijskih produkcijskih premij.

Na Hrvaškem so šli dalj in uvedli državno sankcionirani zamenjevalni sistem, ki gre v svojih posledicah najdalje in zato tudi že kaže nevarnosti, ki jih more pomeniti za narodno valuto. Veliko nazadovanje proizvodnje kmetijskih pridelkov ter industrijskih izdelkov, transportne težave in razne druge ovire so prisilile zasebno gospodarstvo, da je krilo svoje potrebščine vedno bolj s pomočjo zamenjave. Zaradi vedno večje razlike med uradno določenimi cenami in cenami na črni borzi pa so tudi kmetovalci vedno raje oddajali svoje pridelke le za njim potrebno blago. Za uvedbo premij in zamenjave je bila torej dana trdna podlaga. Novega sistema so se začeli posluževati hrvaški uradi že spomladi l. 1943. Direkcija državnih monopolov je dala v ta namen ministrstvu za kmetijstvo in prehrano na razpolago monopolne predmete kakor: sol, tobak, cigarete, cigare, cigaretni papir, sladkor, vžigalice itd. Kmetovalec, ki je oddal več kmetijskih pridelkov, kakor pa mu je bilo predpisano, je dobil za presežke oddanega blaga poleg predpisane cene še določeno količino monopolnih predmetov. Država je s tem izgubila v nekem pogledu kontrolo nad gospodarstvom z živi, zamenjevalna trgovina pa je prešla v znatni meri na zasebno gospodarstvo.

Na Madžarskem je tako imenovani Juresekov načrt izhodišče za oddajni načrt, po katerem je zvezana oddaja kmetijskih pridelkov s pravico nabave industrijskih izdelkov. Nameravajo dodeljevati blago na podoben način, kakor je uvedeno dodeljevanje blaga za oddane kmetijske pridelke. Ni pa še določeno, do kakšne

vagone, skrbeti, da razen z običajno svinčeno plombo zavaruje dostop v vagon tudi z močno žico in lesenim kolom, ki naj zapira vrata neposredno pod streho vagona, tako da voza ni moči odpreti brez orodja in lestve.

mere se bo razvil naravni zamenjevalni sistem. Deloma prevladuje mnenje, da bi se poleg državnega dodeljevanja obutve in obleke kmetovalcem moralo rešiti to vprašanje s samopreskrbo z zopetno uvedbo domačega obrta. Tako so — kakor prej za konopljo in lan — sedaj uvedli tudi za oddano volno posebne premije v blagu. Kmetovalec, ki odda 20 do 50 kg volne dobi do 3 metre volnenega blaga, za vsakih 25 kg volne pa še en meter blaga.

Na Bolgarskem se omejuje dovoljevanje naravnih premij v prvi vrsti na rastlinska olja, ki so važna za prehrano prebivalstva in za izdelavo mila. Oddane peške buč, sončnice, melon, itd. se plačajo ali v gotovini, večinoma pa z milom. Sadilci tobaka morajo n. pr. oddati od vsakega dekarja zemlje 5 kg tobačnega semena in dobe za to 1 kg moke in 150 g mila.

Pred nekaj dnevi se je uvedel premijski sistem tudi v Srbiji in Banatu. Ta sistem je podoben postopku, ki se je v Generalni guberniji že dobro obnesel. Novost tega sistema je, da se dajejo do-

mačim delavcem v vojno važnih obratih za posebno zadovoljive storitve tudi predmeti za osebno uporabo. Zlasti v rudarskih in premogovnih podjetjih se dajejo te premije. Pri tem se upošteva dosežena mesečna količina proizvodnje. Več načrt upošteva tudi razpoložljive količine blaga. V kmetijstvu se dajejo premije za oddano klavno živino, mast, kože in krzna, volno in les.

V agrarnih deželah Jugovzhoda nudi zamenjava blaga marsikatera prednost, ki v industrijskih državah ne bi bile mogoče. Krog oseb, ki so navezane le na denarne dohodke je tu manjši. Kjer je zamenjalna kupčija potegnila v svoj krog široke plasti prebivalstva, kakor na Hrvaškem, more ta kupčija pritiskati navzdol na cene na črni borzi. Trajen uspeh naravnih premij in naravne zamenjave pa se more doseči le, če se doseže, da kmetovalec ne prodaja več svojih pridelkov na črni borzi, kamor se je dosedaj rad zatekal, ker je na črni borzi z lahkoto dobil zneske, da je mogel plačati vse svoje dolgove.

Iz svetovnega gospodarstva s čajem

Vojna je tudi v svetovnem gospodarstvu s čajem povzročila velike spremembe in z gotovostjo se lahko računa, da ne bo ostalo pri angleškem vodstvu tega gospodarstva. Staro angleško vodstvo je že močno omejeno, upravičeno pa tudi prej ni bilo, ker je središče proizvodnje čaja Azija, dočim je potrošnja koncentrirana v Evropi.

L. 1938. je bila svetovna proizvodnja čaja okrog 500.000 ton, glavni proizvojniki pa so bili Indija (202.000 ton), Ceylon (105.000 ton), Java 80.000 ton, Formoza (13.000 ton), Japonska (54.000 ton), Kitajska (nad 41.000 ton) in Rusija (okrog 18.000 ton).

Svetovni uvoz čaja pa je bil istega leta okrog 450.000 ton in je prišlo od tega na samo Veliko Britanijo okrog 230.000 ton, na samo Nemčijo nad 8000 ton, na Nizozemsko okrog 13.000 ton, na vso Evropo blizu 294.000 ton, na Ameriko pa 60.500 ton.

Za razdelitev proizvodnje je bil l. 1933. sklenjen mednarodni dogovor, ki je veljal za največje proizvodnike in izvoznike čaja Britanijo, Indijo, Ceylon in Nizozemsko Indijo, od l. 1938. pa tudi za Bri-

tansko Vzhodno Afriko. Mednarodni odbor je vsako leto določal izvozne količine. Od pridelka leta 1933./34. je bilo za izvoz določenih 85%, od naslednjega pridelka 87,5 odstotka, od pridelka l. 1938./39. pa 92,5%. V začetku vojne je bilo za izvoz določenih 95% pridelka, nakup in razdelitev čaja pa je prevzelo angleško ministrstvo za prehrano, ki je seveda temeljito spremenilo način razdeljevanja. Pri starem ključu razdelitve seveda tudi zaradi transportnih ovir ni moglo ostati.

S pridobitvijo Jave je dobila Japonska pod svojo kontrolo skoraj 50% svetovne proizvodnje čaja, Združene države Severne Amerike in nevtralne države pa so zgubile svojega glavnega dobavitelja čaja ter so zdaj navezane predvsem na dobave, ki jih dopušča angleško ministrstvo za prehrano.

Tako je bilo mednarodnega odbora za čaj dejansko že v začetku te vojne konec, slabe izkušnje, ki jih imajo zdaj USA in nevtralne države pri preskrbi s čajem, pa gotovo ne bodo dopustile, da bi se po vojni spet ustvil angleški monopol v svetovnem čajnem gospodarstvu.

Bilanca nevtralne Portugalske

»Das Reich« prikazuje, kako je Portugalska v svojem gospodarstvu odvisna od celinske Evrope in kako bi zgubila svojo najboljšo gospodarsko oporo, če bi se bila dala zapeljati v sedanjo vojno na strani Anglije in Amerike. Mali deželi, ki ima okrog 7 milijonov prebivalcev, sploh ne kaže vmešavati se v vojne spore velikih, če ni sama napadena, pri Portugalski pa pridejo v poštev še naslednji zelo važni gospodarski razlogi, da ostane v dobrih odnošajih z deželami celinske Evrope.

Iz Amerike in Anglije Portugalska ne dobiva toliko premoga, zemeljskega olja in industrijskih izdelkov, kolikor jih potrebuje, in tudi v mirni dobi je bila navezana na te dobave iz dežel celinske Evrope, ki so prevzemale tudi znaten del njenega izvoza. Zdej med vojno ima velike ovire celo pri prometu s svojimi kolonijami in ko je imela lani zelo slabo letino, ni bilo pomoči iz Anglije in Amerike, pač pa so se potrudile dežele celinske Evrope z Nemčijo na čelu, da so ji nudile, kar je

najbolj potrebovala. Če v Ameriki in Angliji ne bi potrebovali volframa iz Portugalske, bi se gotovo še manj brigali za promet in blagovno izmenjavo s to deželo.

Gospodarske koristi Portugalske od čezmorja in celinske Evrope so razvidne iz pregleda portugalskih zunanje-trgovinskih partnerjev iz leta 1929, ko je bila svetovna trgovina na višku, in iz vojnega leta 1942. Deleži trgovinskih partnerjev pri portugalskem uvozu in izvozu so navedeni v odstotkih:

	Uvoz		Izvoz	
	1929	1942	1929	1942
Anglija	26.9	12.5	23.4	29.1
USA	13.4	12.1	7.2	5.7
	40.3	24.6	30.6	34.8
Nemčija	15.1	12.6	11.0	24.4
ostala celinska Evropa	32.7	19.6	35.8	20.6
	47.8	32.2	46.8	45.0
port. kolonije	7.9	22.8	12.7	11.4
ostale čezmorske dežele	4.0	20.4	9.9	8.8
	100.0	100.0	100.0	100.0

Z Anglijo ni bilo tudi v dobi najživahnije svetovne trgovine nič polovice prometa, ki je bil dosežen z deželami celinske Evrope, pri tem pa se Portugalska doma že dolga leta bori proti nadvladi angleškega kapitala. V zadnjih letih so nacionalizirali sicer precej podjetij, ki so bila v angleških rokah, domena angleškega kapitala pa so še vedno portugalske kolonije. Zdej med vojno dobiva Anglija iz portugalskih kolonij marsikaj, kar je Portugalski postalo nedosegljivo, a bi ji bilo zelo potrebno za domačo potrošnjo in za zamenjavo na evropskih tržiščih.

Glavno izvozno blago Portugalske so vino, pluta, ribje konzerve, smola in posušeno sadje. Za to blago so sicer že stari odjemalci v čezmorju, po izkušnjah sedanje vojne pa bo Portugalska po vojni gotovo svojo zunanjo trgovino v večji meri prilagodila trgovini evropske celine, ki so se izkazali tudi kot zanesljivi dobavitelji takrat, ko je čezmorje odreklo.

Revizija socialnega zavarovanja na Madžarskem

Ze nekaj let se slišijo na Madžarskem razne pritožbe proti ustanovam socialnega zavarovanja. Zavarovalci se najbolj pritožujejo zaradi nedostatkov pri bolniškem zavarovanju in pri zdravniški službi, češ da je površna in slabo organizirana. Delodajalci pa grajajo birokratizem, ki se je razpasel v panogah socialnega zavarovanja, ki se je močno podražilo zaradi prevelikega in neokretnega upravnega aparata.

Nova madžarska vlada je upoštevala pritožbe od obeh strani ter uvedla revizijo socialnega zavarovanja. Samouprave zavarovalnih ustanov so bile ukinjene, vodstvo je bilo poverjeno vladnemu komisarju in v upravnih odborih so bile izvedene osebne spremembe. Ukinjen je bil tudi dosedanji sistem premij in honorarjev za zdravnike bolniškega zavarovanja.

Zavarovalne ustanove bodo popolnoma reorganizirane, pri čemer pa delodajalci ne bodo več imeli odločilnega vpliva na ustroj in gospodarstvo socialnega zavarovanja. V upravnih odborih reorganiziranih zavarovalnih ustanov bodo v večji meri ko doslej zastopani in upoštevanj zavarovanj nameščenci in delavci, od katerih so tudi največje datjave.

Gospodarske invazijske skrbi

Prva posledica invazije bo za angleško gospodarstvo najbrže restrikcija premogovne potrošnje, kakor se poroča iz Londona. V kakšni meri bo to občutila industrija, zaenkrat še ni mogoče povedati. Po vsej verjetnosti pa bodo najbolj zadete nekatere konsumne panoge. Če bi se še dalj časa uporabljale pri vojaških operacijah tovorne ladje, se bo pokazalo tudi veliko pomanjkanje prevoznih sredstev in zaradi tega bo zelo trpela angleška aprovizacija. V resnici tudi že angleški listi razpravljajo o pomanjkanju tonaže, zaradi česar bo močno oviran tudi angleški izvoz. Oficialna propaganda z napovedanimi pomožnimi ukrepi teh dejstev ne more spremeniti.

Nasadi cikorijske na Jugovzhodu

Na Madžarskem letos niso dosti storili za povečanje nasadov cikorijske. Vendar bi pri dobri letini bilo dosti cikorijske za domačo potrošnjo. Cena za 100 kg zelenih korenin cikorijske je bila določena na 12.50 pengö. Na Hrvaškem bo letos zaradi izrednih razmer proizvodnja cikorijske manjša in ne bo krila domače potrebe. Cena za 100 kg zelene cikorijske korenine je bila določena na 1 kg kristalnega sladkorja, poleg tega pa dobi proizvajalec za vsak katastralni joh še 10 kg kavinega dodatka. V Romuniji, kjer so nasadi cikorijske omejeni na Sedmograško, se je saditev normalno začela. V sedanjih razmerah pa ni gotovo, če se bodo mogle dogovorjene površine obdelati s cikorijsko. Cena je bila določena na 900 lejev za 100 kilogramov zelenih korenin cikorijske. Prevozni stroški pa se morajo plačati še posebej.

Danske gospodarske perspektive

Direktor Danske narodne banke je govoril na letni skupščini danskih podeželskih bank o gospodarskih perspektivah Danske po vojni. Naglasil je, da se bo moralo dansko gospodarstvo predvsem urediti na visoko proizvodnjo, ker samo na ta način bo mogoče postopoma odpraviti od vojne narekovane omejitve. Zato je potrebno, da ta tendenca prodre v vse gospodarsko življenje. Zlasti pa mora Danska gledati na to, da ostane konkurenčno sposobna in da doseže isto raven kot druge države. Če se bo vse to storilo, potem se bo mogla tudi ohraniti veljava danske krone. Da se bo mogoče prebivalstvo zaposliti na daljšo dobo, se morajo proizvajalne naprave urediti racionalno. Tudi kapitalne investicije morajo biti čim bolj produktivne, da bodo dale delo tudi za kasnejšo dobo ter blago za domačo potrošnjo in za izmenjavo z inozemstvom.

Pomanjkanje gotovine v Romuniji

Po zadnjem izkazu Romunske narodne banke se je povečal obtok njenih bankovcev od 181.6 milijarde lejev dne 25. marca na 193.2 dne 1. aprila, 201.7 dne 22. aprila in na 208 milijard dne 29. aprila. Obtok bankovcev, ki je znašal ob začetku 1. 1944, približno 160 milijard, je tako zelo narasel zaradi finansiranja vojne. Zvišanje davkov in razpisano prisilno notranje posojilo se namreč zaradi kratkega časa še nista mogla popolnoma uveljaviti, dočim pa je bilo vojno finansiranje tako nujno, da se ni moglo odložiti. Zato ni preostalo nič drugega, kakor da se je vlada zatekla k Narodni banki. To nika- kor ne zaželeno sredstvo vojnega finansiranja je bilo tem bolj nujno, ker se je pojavilo na romunskem finančnem trgu veliko pomanjkanje gotovine, ki ovira tudi trgovsko delavnost. Vlada je skušala pomanjkanje gotovine odpraviti s tem, da je zvišala obrestno mero za 4 do 5 odstotkov nad obrestno mero Narodne banke. Malo pa je upanja, da bo to sredstvo poma-

galo, ker je nastala stagnacija na kreditnem trgu ne toliko zaradi obrestne mere kakor pa zaradi male varnosti kapitalnih naložb. Odkar so se začeli bombni napadi, ljudje ne iščejo več delnic in drugih vrednostnih papirjev kot jamstvo za kredite. Iz istega vzroka so tudi nepremičnine izgubile del svoje vrednosti kot jamstvo. Široka javnost se boji kapitalnih naložb in kopiči gotovino. Posledica tega je, da narašča potreba po gotovini v trgovinskih in industrijskih podjetjih, ker se zaradi transportnih težkoč blago teže oddaja. Gospodarski list »Argus« priporoča zato zasebnim bankam, naj dajo trgovini in industriji potrebne kredite in naj ne vodijo malenkostne kreditne politike, ki mora podpirati gospodarsko silo dežele, a tudi zmanjšati vrednost od njih nakopičenega denarja. Nihče ne zahteva od bankirjev, da bi bili junaki, piše list, toda manjšemu riziku bi morali dati prednost pred velikim rizikom.

Proizvodnja in uporaba volframa

V Združenih državah Severne Amerike so nedavno odpovedali premije za domačo proizvodnjo volframa ter tudi omejili njegov uvoz. Iz tega se da sklepati, da so se nabrale velike zaloge in da se bodo spet znižale cene te kovine, kar se je že nekajkrat zgodilo.

Industrija pridobiva volfram že od konca 18. stoletja iz rud volframa ali sheelita. Velikih ležišč volframovih rud v srednji Evropi ni. Največ jih je na Pirenejskem polotoku in na Balkanu, po vsej Ameriki (največ pri San Pedro na Kubi), v Aziji (Kitajska, Koreja, Indokina, Burma) ter nekaj v Avstraliji. L. 1938. je znašala svetovna proizvodnja volframa 22.315 ton in je prišlo od tega na Azijo 74.5 odstotka, na Severno Ameriko 3.5 odstotka, na Južno Ameriko 7.5%, na Evropo 6.5%, na Avstralijo 2%, na Afriko pa 1%. Največji izvoznik volframa je bila nekoč Kitajska, zaradi vojne z Japonci pa se je njen izvoz močno skrčil. Tudi Portugalska je nekaj let izvažala velike količine volframa, zdaj so pa njena ležišča volframovih rud že močno izčrpana.

Kako manjše ležišče volframove rude premore v Evropi skoraj vsaka država. Med prvo svetovno vojno je nastalo mnogo tovarn za pridobivanje volframa v Angliji in Ameriki. Nemci so pridobivali volfram v saškem rudogorju tudi iz žilindre starih cinkarn, po vojni pa se je potrošnja volframa naglo zmanjšala in cene so katastrofalno padle. L. 1918. je prišlo polovico svetovne proizvodnje volframa na Ameriko, v naslednjih dveh deset-

letjih pa sta dajala Kitajska in Indija štiri petine svetovne proizvodnje.

Volfram ima med vsemi kovinami najvišje tališče: 3380° C. Zaradi tega se je uveljavil v razsvetljavni tehniki. L. 1903. sta pripravila kemika Aleksander Just in Franjo Hanaman, kasnejši profesor zagrebškega vseučilišča, patent pod naslovom: Način izdelovanja žarilnih nitk iz volframa ali molibdena za električne žarnice. Ta izum je mejnik nove dobe v razsvetljavni tehniki. Volframove nitke za žarnice so tanke tudi do ene stotinke milimetra. Volframova nitka je poslala v pokoj Edisonovo ogljeno nitko in tako je danes volfram na področju električne razsvetljave neomejen gospodar. Za svetlobo 16 sveč se porabi pri stari Edisonovi brezžarilni žarnici z ogljeno nitko 90 vatov, pri žarnici z volframovo nitko pa samo 15 vatov. Tako je znižana poraba električnega toka pri isti svetlobi na eno šestino.

Še v večji meri kakor krom, vanadij in molibden se volfram uporablja za okrepljeno jekla. Pri vrta- nju jekla se razvija taka vročina, da se rezila svedra zmečajo in ne režejo več. Če pa vsebuje jeklo, iz katerega je sveder, volfram, se lahko vrta brez vseh motenj.

Občni zbori

D. d. Fr. Premrov in sin ima 3. redni občni zbor 30. junija ob 11. v družbeni pisarni, Rimski trg 8/1. Vsaj 10 delnic se mora položiti z nezapadlimi kuponj najkasneje šest dni pred občnim zborom v družbeni pisarni.

Denarništvo in zavarovalstvo

Poostrena davčna kontrola v Romuniji

Da prepreči davčne utaje, je napovedalo romunsko finančno ministrstvo strogo davčno kontrolo. Zaradi bombnih napadov se namreč davčnim kontrolnim organom ni posrečilo ohraniti potreben kontakt z industrijskimi in trgovskimi podjetji, kar je pomnožilo davčne utaje. Da se te v bodoče preprečijo, se bodo namestila nadzorna moštva iz uradnikov z zasedenega ozemlja. Ta moštva bodo zlasti kontrolirala plačevanje šestodstotnega izrednega obrambnega davka, ki se mora plačati od vsake prodaje z nalepljenjem kolkov. Vsa trgovska in industrijska podjetja si morajo nabaviti te kolke vsaj za dva meseca.

Bankno društvo v Beogradu, čigar glavni delničarji so dunajska Creditanstalt-Bankverein, Deutsche Bank, Commerzbank in Reichskreditgesell- schaft, je moglo za lani znova izkazati povečanje svojih poslov, zlasti v blagovni kupčiji. Promet se je povečal za 110 odstotkov. Banka je slopljevala finansiranje za vojno gospodarstvo važnih podjetij in povečala svoje žetvne kredite. Zaradi lanske rekordne žetve v Srbiji so bila potrebna večja gotovinska sredstva. V celoti je dala banka kredite v višini 1.8 milijarde din.

Romunsko finančno ministrstvo je dobilo pooblastilo za kovanje kovancev po 500 lejev. Novi kovanci bodo iz zlatega srebra in bakra.

Turški notranji minister pripravlja zakonski načrt o ustanovitvi mestne banke, ki naj bi skrbelo za obnovitvena dela. Sedež banke bo v Ankari. Od celotne glavnice v višini 100 milijonov turških funtov naj bi vplačale 40% podeželske uprave, 30% mesta in 30% vsake občine. Ministrski svet pa naj bi imel pooblastilo, da zviša delniško glavnico banke.

Trgovinski register

Spremembe in dodatki:

J. Blasnika nasl. univerzitetna tiskarna, litografija in kartonaža v Ljubljani, d. d. Vpiše se prokura, podeljena Marku Prepeluhu, Dobrilova 22.

Dr. Th. & G. Böhme, javna trgovska družba, tovarna v Ljubljani. Obratni predmet odslej še: Izdelovanje pripomočkov za usnarjsko industrijo.

»Saturnus«, d. d. za industrijo pločevinastih izdelkov v Ljubljani. Vpiše se prokura, podeljena inž. Sušniku Avgustu, tehničnemu ravnatelju v Ljubljani.

Iz združnega registra

Pri Kreditni zadrugi bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov se je izbrisal član upravnega odbora Golmajer Ciril, vpisal pa član upravnega odbora trgovski uradnik Česnik Ivan v Ljubljani.

Pri Kmetijski posojilnici ljubljanske okolice se je izbrisal član upravnega odbora Škrbec Franjo, lesni trgovec v Ljubljani.

Gospodarske vesti

Poglavnik je imenoval predsednika zagrebške obrtne zbornice Josipa Duiča za vodjo poklicne Zveze obrtnikov, tajnika Delavske zbornice v Sarajevu Zdravka Belamarića pa za vodjo poklicne Zveze zasebnih nameštencev.

Da se prihranijo gonilne snovi, je madžarska vlada zelo omejila avtomobilski promet.

Zaradi večjih tiskarskih stroškov, podražitve surovin in poročevalskega materiala se je v Romuniji zvišala cena za posamezne časopisne številke od 7 na 10 lejev.

V Romuniji je bilo lani 7065 zad- drug, ki so imele 1.549.000 članov.

Iz Moldavije poročajo o ugodnem stanju posevkov. Kmetijski načrt bo dosežen do 90 odstotkov.

Iz pristanišča v Izmiru se je izvozilo v preteklem letu blaga v vrednosti 64 milijonov turških funtov. Od tega je odpadlo na tobak 40 milijonov funtov. Uvoz čez izmirsko pristanišče je zaradi vojne zelo nazadoval.

V Turčiji so začeli izdelovati igralne karte. Prodajo je prevzel Rdeči pol- mesec. Karte izdeluje monopolna uprava.

Uvožni predpisi se bodo v Turčiji spremenili. Uvožna dovoljenja ne bo več izdajalo trgovsko, temveč znanje ministrstvo. V bodoče bo raz- deljevala uvoženo blago država.

Svica je v prvem četrtletju 1944 uvozila 83.141 lor vagonov blaga v vrednosti 374 milijonov šv. fr. proti 84.842 vagonom v vrednosti 481,7 milijona šv. fr. Istočasno je izvozila 9470 vagonov blaga v vrednosti 350,1 milijona proti 7772 vagonom v vrednosti 374,9 milijona v prejšnjem letu. Pasivnost švicarske trgovinske bilance je padla od 106,8 na 23,9 milijona šv. frankov.

Velesojem v Barceloni je bil 10. m. slovesno otvorjen v imenu držav- nega poglavarja od trgovinskega in industrijskega ministra.

Danski brodarji sporočajo, da je do sedaj zaradi vojnih dogodkov izgubljena ena tretjina danskega trgovin- skega ladjevja. Potopljenih je bilo najmanj 183 danskih ladij s 395.000 bnt. Pri tem je izgubilo 1186 danskih mornarjev življenje.

Svedski državni dolg, ki je znašal 30. aprila še 10.06 milijarde svedskih kron, je do konca maja padel na 9,9 milijarde svedskih kron.

437 svedskih firm in koncernov je bilo dosedaj vpisanih po izjavi angle- skega državnega podtajnika v zuna- njem ministrstvu na črno listo.

Načelni nasprotnik vsakega držav- nega načrtnega gospodarstva predse- nik ameriških trgovinskih zbornic Johnston se je odpeljal v Moskvo, d. ugotovi, če bi bile po vojni kupčije s Sovjetsko Rusijo mogoče.

Avstralski ministrski predsednik je objavil, da se bo obrok surovega ma- sla znižal od 8 na 6 unč, t. j. od 22 na 173 gramov. Obrok se je moro- znižati, ker je proizvodnja zaradi po- manjkanja delovnih sil nazadovala. Poleg tega je padla zaradi visokih mesnih cen tudi proizvodnja mleka.

Zvišani dohodki turških carin in monopolov

Turško ministrstvo za carine in monopolov je objavilo, da so v zad- njih osmih mesecih dohodki carin in monopolov preseglji proračun za 60 milijonov turških funtov. Monopolna uprava je izvedla zadnjem času važne investicije. Tako je uredila v šestih krajih velike vinske kleti, ustanovila eno tovarno za zamaške, zboljšala je tehnične naprave v tobačni to- varni v Istanbulu, v načrtu pa imo- ustanovitev druge tovarne za vzgo- galice ter več tovarn za proizvod- njo nikotina, špirta in sadnega sirupa.

SCHNEIDER & VEROVŠEK

Trgovina z železnino
LJUBLJANA

NA DROBNO

NA DEBELO

Slaščičarna-kavarna
PETRIČEK

Ljubljana

Palača Dunav. Tel. 42-80, 41-89

Fabiani & Jurjovec

manufakturna trgovina

Ljubljana — Stritarjeva ulica štev. 5

Priporoča se:

A. JANEŠ

delikatesna trgovina
Ljubljana, Ulica 3. maja

Ljubljana

Ami

Gradišče

tovarna bonbonov in peciva